

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 31 січня 2017 року № 3-2

м. Київ

Про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань. За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Діяльність Фонду державного майна України та його регіональних відділень у 2014–2015 роках та за 9 місяців 2016 року щодо здійснення контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна і взятих зобов'язань була недостатньо результативною.

Кількість договорів купівлі-продажу державного майна, які контролюються Фондом державного майна України (далі – ФДМУ), зменшується (станом на початок 2014 і 2015 років – 953, 2016 року – 739 договорів). При цьому аудитом встановлено, що значна частина покупців державного майна виявилася неспроможною вчасно виконати взяті на себе зобов'язання та забезпечити ефективне управління приватизованими об'єктами та їх економічний розвиток. Передбачений Законом України «Про приватизацію державного майна» п'ятирічний строк для виконання зобов'язань, визначених у договорах купівлі-продажу державного майна, ними не дотримано.

У своїй поточній діяльності ФДМУ оперує неточними даними про кількість договорів купівлі-продажу державного майна, які контролюються ним та його регіональними відділеннями. На його обліку тривалий час перебувають договори, за якими реальні заходи контролю вже не здійснюються.

Результати аудиту Рахункової палати, проведеного в центральному апараті ФДМУ та десяти його регіональних відділеннях (по Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Київській, Львівській, Миколаївській, Харківській областях та м. Києву), засвідчили наявність типових порушень, недоліків і проблем у їх діяльності.

2. Чинне законодавства в цілому забезпечує здійснення ФДМУ діяльності у сфері контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна. Водночас окремі нормативні акти ФДМУ з цього питання потребують актуалізації та удосконалення.

Так, потребує удосконалення **Порядок контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації державними органами приватизації**, затверджений наказом ФДМУ від 10.05.2012 № 631, зокрема, в частині персональної відповідальності представника державного органу приватизації, уповноваженого здійснювати контроль за виконанням умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації, за достовірністю і обґрунтованістю фактів, викладених в актах перевірок, а також у частині визначення виду документа, який має складатися за результатами документарного контролю, порядку його реєстрації тощо.

Крім того, **необхідно внести зміни та доповнення до наказу ФДМУ від 09.04.2012 № 472 «Про затвердження форм актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу»**, зокрема, передбачити наявність відомостей про реєстрацію актів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу в державному органі приватизації, який проводить відповідну перевірку; доопрацювати форми актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу та передбачити в них позиції, які мають більш точно відображати стан виконання умов і зобов'язань за такими договорами, в тому числі тих, строк виконання яких на дату перевірки не завершився. Слід передбачити надання рекомендацій чи приписів щодо усунення виявлених недоліків.

3. Стан планування і здійснення ФДМУ заходів з контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна є недосконалим. Суцільного контролю за виконанням таких договорів не забезпечено.

Діяльність ФДМУ щодо проведення перевірок стану дотримання покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна здійснювалася за графіками, які затверджувалися наказами Голови ФДМУ. Проте **окремі графіки затверджувалися несвоєчасно** (після початку звітного періоду), а графік перевірок на I квартал 2015 року взагалі не затверджувався.

ФДМУ щороку у відповідних графіках передбачав перевірку не всіх, а тільки частини контрольних договорів, що не відповідає вимогам чинного законодавства. До графіків, крім договорів, за якими ФДМУ здійснювалася претензійно-позовна робота і які не повинні включатися до таких графіків (у 2014 р. – один договір, у 2015 р. – два, у 2016 р. – 5 договорів), не було включено у 2014 році – 31 договір, у 2015 році – 28, а у 2016 році – 6 договорів.

На обліку ФДМУ також перебуває десять договорів, згідно з якими об'єкти приватизації розташовані на тимчасово непідконтрольних Україні територіях АР Крим, Донецької та Луганської областей. Щодо них Торгово-промисловою палатою України видані сертифікати про обставини непереборної сили. Контроль за цими договорами ФДМУ тимчасово не здійснюється.

4. Фондом державного майна України неповною мірою забезпечено формування ефективного кадрового потенціалу своїх регіональних відділень, здатного на стабільній основі забезпечувати їх якісну діяльність. В окремих регіональних відділеннях керівники змінювалися ФДМУ по декілька разів. Зокрема, з 2014 року в регіональному відділенні по Вінницькій області змінено чотири керівники, у регіональних відділеннях по Дніпропетровській, Житомирській, Миколаївській та Харківській областях – по три керівники.

Часті зміни керівників не сприяли якісному та ефективному виконанню регіональними відділеннями своїх повноважень.

У 2014–2016 роках скорочувалася чисельність працівників регіональних відділень ФДМУ. При цьому, якщо в регіональних відділеннях по Вінницькій, Запорізькій, Житомирській, Київській, Львівській областях та по м. Києву штатна чисельність працівників була скорочена майже на третину, то в регіональних відділеннях по Дніпропетровській, Миколаївській та Харківській областях – практично наполовину.

Водночас скорочувалися переважно вакантні посади, а кількість працівників регіональних відділень, задіяних у реалізації завдань з контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна, фактично не змінювалася. Кількість таких працівників була незначною і становила від 2 відс. (Миколаївська обл.) до 8 відс. (м. Київ) від фактичної чисельності працівників регіональних відділень.

5. Фондом державного майна України неповною мірою забезпечено контроль за діяльністю своїх регіональних відділень з питань виконання ними повноважень за напрямом аудиту.

У 2014–2015 роках ФДМУ внутрішні аудити з питань дотримання регіональними відділеннями вимог чинного законодавства при здійсненні ними контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна не проводив.

Ситуація змінилася у 2016 році, коли було проведено три такі аудити в регіональних відділеннях ФДМУ по Запорізькій, Миколаївській та Харківській областях. Після проведення аудитів регіональним відділенням надавалися рекомендації з удосконалення стану внутрішнього контролю та усунення порушень і недоліків.

6. Діяльність окремих регіональних відділень ФДМУ щодо планування перевірок була незадовільною, здійснювалася невчасно і повний контроль за виконанням покупцями взятих зобов'язань не забезпечувала.

Так, у періоді, який аналізується, регіональним відділенням по м. Києву більшість графіків затверджувалася несвоєчасно (після початку звітного періоду). Наприклад, графік перевірок на IV квартал 2014 року та на III квартал 2015 року затверджено із запізненням на 27 і 30 днів відповідно. Так само із запізненням затверджувалися графіки перевірок регіональним відділенням по Запорізькій області. Регіональним відділенням по Житомирській області графіки хоча і склалися, однак наказами керівника відділення не затверджувалися. Також вони не містили відомостей про дату початку і завершення перевірки. Регіональним відділенням по м. Києву в порушення вимог чинного законодавства щороку в графіках передбачалася перевірка не всіх, а тільки частини договорів, які перебували на контролі. Аналогічне порушення виявлено і в регіональному відділенні по Київській області.

Регіональним відділенням по Вінницькій області з усієї кількості проведених у 2014–2015 роках і за 9 місяців 2016 року перевірок (171) тільки три були здійснені з виїздом на місце розташування об'єкта приватизації, решту перевірок проведено лише на підставі отриманих від покупців документів, без виїзду на місце. За таких умов достовірність проведених контрольних заходів знижувалася.

В окремих регіональних відділеннях, зокрема по Волинській та Львівській областях, мали місце випадки проведення позапланових перевірок за відсутності підстав, передбачених Порядком контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації державними органами приватизації, затвердженим наказом ФДМУ від 10.05.2012 № 631.

7. Регіональними відділеннями ФДМУ часто приймаються необґрунтовані рішення про повноту виконання покупцями зобов'язань і зняття договорів з контролю, що призводить до обмеження державних інтересів.

У періоді, який аналізувався, за результатами контрольної діяльності регіональних відділень ФДМУ показник виявлення ними фактів невиконання покупцями окремих умов договорів купівлі-продажу державного майна значно коливається. Наприклад, якщо регіональним відділенням по Харківській області факти невиконання покупцями окремих умов договорів купівлі-продажу встановлювалися майже в кожному другому випадку, по Вінницькій області – у кожному третьому випадку, то по Житомирській та Львівській областях – тільки у 6 відс. випадків. Зазначене може свідчити про низьку результативність діяльності окремих регіональних відділень ФДМУ. При цьому **через несвоєчасне виявлення та фіксування регіональними відділеннями порушень покупцями умов договорів купівлі-продажу втрачається можливість належного захисту державних інтересів у судовому порядку.**

Претензійно-позовна робота щодо захисту державних інтересів через невиконання покупцями взятих на себе зобов'язань ведеться регіональними відділеннями недостатньо ефективно.

Співпраця регіональних відділень з державними органами, які здійснюють контроль та нагляд за додержанням вимог законодавства у відповідних сферах діяльності, здійснюється на низькому рівні.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань затвердити.

2. Кабінету Міністрів України рекомендувати посилити контроль за реалізацією Фондом державного майна України повноважень щодо контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна, а також вжиттям ним дієвих заходів захисту державних інтересів при виявленні відповідних недоліків.

3. Фонду державного майна України рекомендувати:

- у договорах купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва визначати конкретні зобов'язання покупця, терміни їх виконання (у розрізі років) та способи підтвердження їх виконання;

- розробити і внести зміни та доповнення до Порядку контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації державними органами приватизації, затвердженого наказом ФДМУ від 10.05.2012 № 631, у частині персональної відповідальності представника державного органу приватизації, уповноваженого здійснювати контроль за виконанням умов договору купівлі-продажу об'єкта приватизації, за достовірність і обґрунтованість фактів, викладених в актах перевірок; визначення виду документа, який має складатися за результатами документарного контролю, порядку його реєстрації; періодичності проведення перевірок дотримання умов договорів купівлі-продажу шляхом виїзду на місце розташування об'єкта приватизації; продовження терміну дії договорів купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва без проведення виїзної перевірки дотримання умов договорів купівлі-продажу та відображення в актах перевірки відомостей про обсяги виконаних робіт за період дії договорів та окремо за період від останньої проведеної перевірки;

- розробити і внести зміни та доповнення до наказу ФДМУ від 09.04.2012 № 472 «Про затвердження форм актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу», якими передбачити наявність відомостей про реєстрацію актів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу в державному органі приватизації, що проводить відповідну перевірку. Доопрацювати форми актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу та передбачити в них позиції, які мають більш точно і докладно відображати стан виконання умов і зобов'язань за такими договорами, у тому числі тих, строк виконання яких на дату перевірки не завершився;

- посилити контроль за реалізацією регіональними відділеннями ФДМУ повноважень щодо контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна, у тому числі шляхом більш системного проведення внутрішніх аудитів за цим напрямом;

- вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків і порушень;

- інформувати Рахункову палату про стан виконання її рекомендацій.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань надіслати Фонду державного майна України для усунення виявлених порушень і недоліків.

5. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань надіслати Кабінету Міністрів України.

6. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань і рекомендувати розглянути їх на засіданні Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації.

7. Оприлюднити рішення на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Зарембу І.М.

Т. в. п. Голови

О.С. Яременко